

Forskningsresurser i högskolan

En kartläggning av lärosätenas forskningsfinansiering
2008–2012

Forskningsresurser i högskolan En kartläggning av lärosätenas
forskningsfinansiering 2008–2012
Rapportnummer: 2013:7
Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2013
Innehåll: Universitetskanslersämbetet, analysavdelningen, Keili Saluveer

Universitetskanslersämbetet, Box 7703, 103 95 Stockholm
Tfn: 08-563 085 00. Fax: 08-563 085 00
E-post: registrator@uk-ambetet.se, www.uk-ambetet.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Den övergripande utvecklingen	6
Olika intäksttyper	9
Olika finansiärer	11
Direkta statsanslag	13
Extern finansiering	15
Bidragsfinansiering	17
<i>Statliga bidrag</i>	<i>18</i>
<i>Annan bidragsfinansiering</i>	<i>19</i>
Tabellbilaga	22

Sammanfattning

Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå har ökat med 5,7 miljarder kronor i fasta priser sedan 2008, motsvarande 19 procent. Ökningen avser såväl direkta statsanslag som externa medel. Läger man ihop de direkta statsanslagen med statens finansiering via de forskningsfinansierande myndigheterna (forskningsråd, Vinnova och Energimyndigheten samt andra forskningsfinansierande myndigheter) utgjorde de statliga medlen 72 procent av lärosätenas forskningsintäkter 2012, och 77 procent av ökningen 2008–2012. De statliga medlens andel av de totala forskningsintäkterna har ökat med 2 procentenheter sedan 2008 vilket med andra ord betyder att intäktsökningen från andra forskningsfinansiärer väl har matchat ökningen av de statliga medlen.

Forskningsresurserna har ökat i alla lärosätesgrupper och i stort sett på alla lärosäten. Den i absoluta tal största ökningen av såväl statsanslagen som bidragsfinansieringen har kommit de breda etablerade universiteten till del. Men i relativa mått har även andra lärosätesgrupper fått betydande ökning av sina forskningsresurser. Den relativa ökningen av statsanslagen har varit störst vid de fackinriktade lärosätena och ökningen av bidragsfinansiering har relativt sett varit störst vid de nya universiteten.

Inledning

Inom den svenska högskolesektorn finns en tydlig trend mot större tyngd på forskning. Tidigare analyser och kartläggningar har visat att såväl forskningsresurser som antalet doktorander har ökat sedan 2007. Ökningen tog fart i samband med att regeringen i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) presenterade en kraftfull satsning på forskning vilket innebar att forskningsresurserna ökade med fem miljarder kronor under perioden 2009–2012.

Syftet med denna rapport är att beskriva utvecklingen av lärosätenas forskningsresurser (intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå) under perioden 2008–2012 med fokus på fördelningen av de resurser som tillkom i samband med den föregående forskningspropositionen (prop. 2008/09:50 *Ett lyft för forskning och innovation*).

Analysen baseras på den ekonomiska statistik som Universitetskanslersämbetet årligen samlar in från lärosätena. Utvecklingen redovisas i 2012 års priser och vid fast prisberäkning används Statiska centralbyråns implicitindex för statlig konsumtion. Analysen omfattar alla lärosäten som redovisat någon typ av forskningsintäkter under 2012. Vid beräkningen av totalutvecklingen inkluderas samtliga enskilda utbildningsanordnare men vid redovisningen av de olika lärosätesgrupperna ingår endast Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping av de enskilda utbildningsanordnarna. Det är stora variationer mellan lärosätena, i både forskningsinriktning och forskningsresurser. De breda etablerade universiteten och de flesta fackinriktade lärosäten är betydligt större än andra. Därför har lärosätena i denna analys delats in i olika grupper:

Fackinriktade universitet: Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm, Sveriges lantbruksuniversitet, Luleå tekniska universitet, Kungl. Tekniska högskolan och Karolinska institutet.

Breda etablerade universitet: Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Nya universitet: Linnéuniversitet (fr.o.m. 2011, innan dess Högskolan i Kalmar och Växjö universitet), Karlstads universitet, Mittuniversitet och Örebro universitet.

Högskolor: Blekinge tekniska högskola, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Borås, Högskolan Dalarna, Högskolan på Gotland, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst, Malmö högskola, Mälardalens högskola, Försvarshögskolan, Gymnastik- och idrottshögskolan och Södertörns högskola.

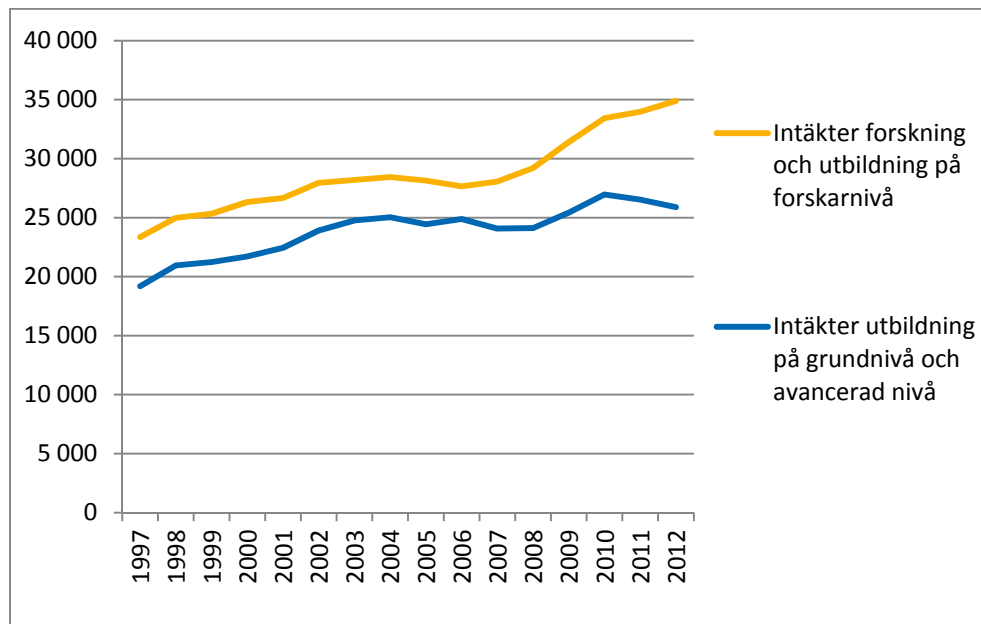
Konstnärligt inriktade högskolor: Stockholms dramatiska högskola, Operahögskolan i Stockholm, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Kungl. Konsthögskolan, Konstfack och Dans- och cirkushögskolan.

Den övergripande utvecklingen

År 2012 uppgick lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå (inklusive uppdragsforskning) till nästan 35 miljarder kronor. I fasta priser innebär det en ökning med 5,7 miljarder kronor från 2008, i relativa termer var ökningen 19,4 procent. Huvuddelen av ökningen bestod av statliga medel, såväl direkta statsanslag som medel från statliga forskningsråd och myndigheter.

Högskolan har blivit mer forskningstung

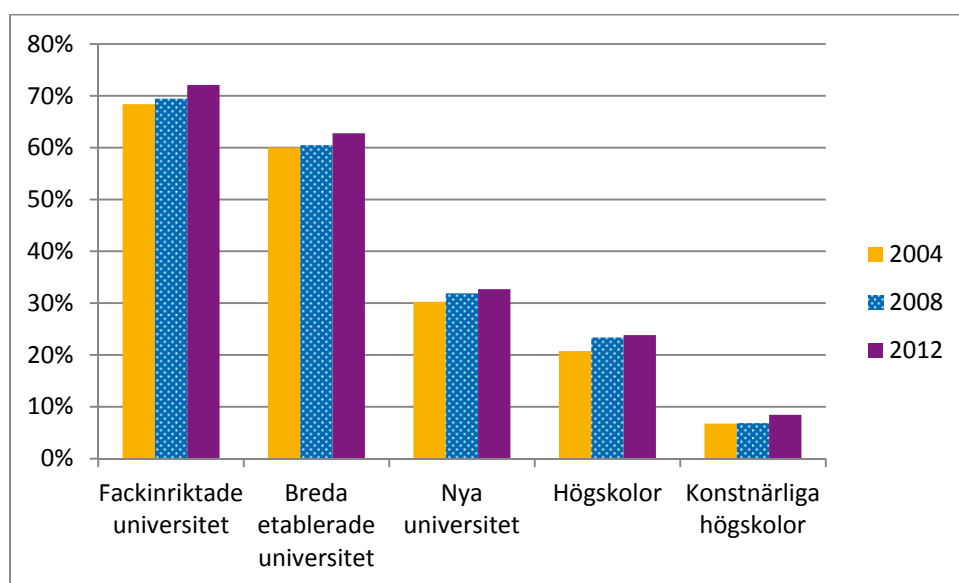
Sett i ett längre perspektiv ökade lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå ganska mycket under perioden 1997–2002 och låg sedan stabilt 2002–2007. Detsamma gäller även intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Som framgår av figur 1 har forskningsintäkterna ökat kraftigt under de senaste åren medan intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå har minskat. Med andra ord har högskolesektorn blivit allt mer forskningstung. Andelen intäkter som går till forskning och utbildning på forskarnivå har ökat från 53 procent 1997 till 57 procent 2012. Högst är andelen forskningsintäkter vid de fackinriktade universiteten. Exempelvis utgör forskningsintäkterna vid Karolinska institutet 83 procent av de totala intäkterna. Men även vid de övriga fackinriktade universiteten samt vid de breda etablerade universiteten utgör forskningsintäkterna mer än 60 procent av de totala intäkterna.

Figur 1. Lärosätenas intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå 1997–2012, miljoner kronor i 2012 års priser.

Positiv utveckling för alla lärosätesgrupper

De senaste årens utveckling mot större tyngd på forskningen gäller alla lärosätesgrupper och i stort sett alla lärosäten som bedriver forskning (figur 2). Det är enbart på Försvarshögskolan, Södertörns högskola, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Örebro universitet där intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ökat mer än forskningsintäkterna under den senaste fyraårsperioden. På SLU och Örebro universitet har forskningsintäkterna ökat, men i mindre omfattning än intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. På Försvarshögskolan och Södertörns högskola har forskningsintäkterna däremot minskat sedan 2008¹.

Figur 2. Andel av lärosätenas totala intäkter som går till forskning och utbildning på forskarnivå, år 2004, 2008 och 2012.

I absoluta tal har ökningen varit störst vid de breda universiteten, följt av de fackinriktade universiteten. De två lärosätesgrupperna tillsammans fick 93 procent av den totala intäktsökningen i sektorn. Däremot har den relativa ökningen varit störst vid de fackinriktade (+24 procent) och konstnärligt inriktade högskolorna (+23 procent). Vid de breda etablerade universiteten har ökningen varit 18 procent och på högskolorna 12 procent. Ökningen har varit minst vid de nya universiteten där forskningsresurserna har ökat med 11 procent.

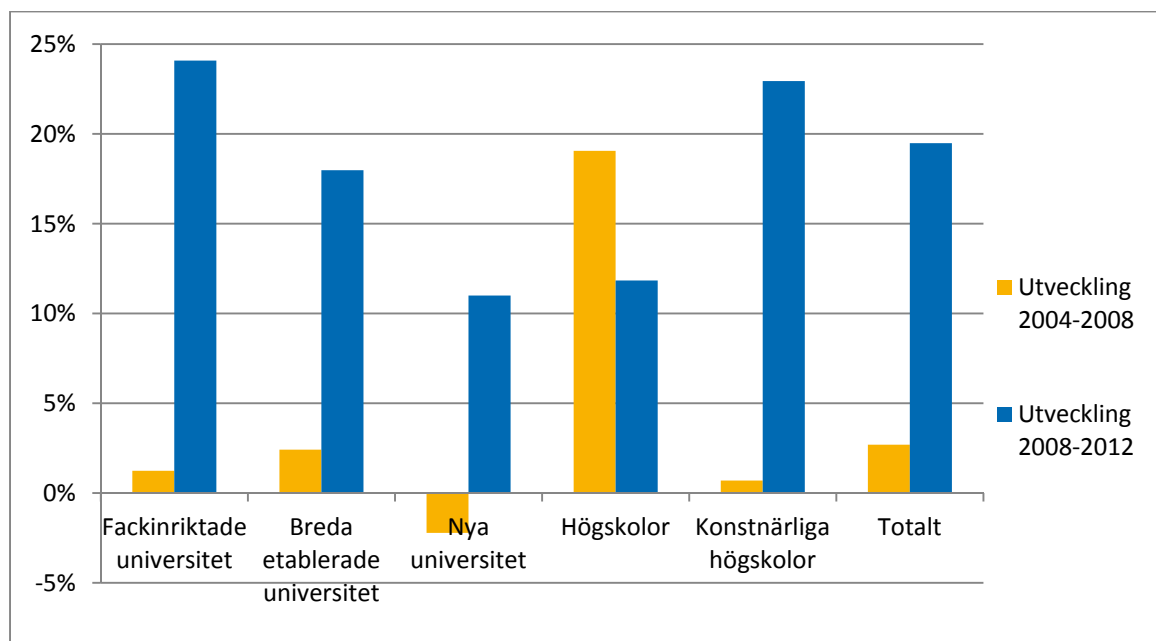
¹ Minskningen på Södertörns högskola förklaras av minskade intäkter från Östersjöstiftelsen vilket i sin tur kan bero på lägre avkastning på stiftelsemedel.

Tabell 1. Lärosätenas totala intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, uppdelad på olika typer av lärosäten, miljoner kronor 2012 års priser

	Förändring 2008-2012			
	2008	2012	mnkr	procent
Fackinriktade universitet	10 317	12 801	2 485	24 %
Breda etablerade universitet	15 703	18 526	2 823	18 %
Nya universitet	1 329	1 475	146	11 %
Högskolor	1 782	1 993	211	12 %
Konstnärliga högskolor	43	53	10	23 %
Övriga	30	45	15	51 %
Totalt	29 203	34 892	5 689	19 %

I jämförelse med perioden 2004–2008 ökade forskningsintäkterna något mindre 2008–2012 på högskolorna medan ökningen på alla andra lärosätesgrupper har varit betydligt större under 2008–2012 än perioden 2004–2008.

Sett till enskilda lärosäten har forskningsintäkterna ökat mest i absoluta tal på Karolinska institutet (818 mnkr), följt av Lunds universitet (700 mnkr), Chalmers tekniska högskola (662 mnkr) och Kungl. Tekniska högskolan (645 mnkr). I relativa mått har ökningen varit störst på Högskolan på Gotland (58 procent), Dans- och cirkushögskolan (55 procent), Högskolan i Borås (48 procent), Chalmers tekniska högskola (40 procent) samt Gymnastik- och idrottshögskolan (46 procent).

Figur 3. Utveckling av intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, uppdelad på lärosätesgrupper, 2012 års priser.

Olika intäkts typer

Lärosätenas forskning och utbildning på forskarnivå finansieras med olika typer av intäkter (figur 4), som kan komma från olika finansiärer (tabell 2)².

Anslagsintäkter är av riksdagen beslutade medel som regeringen tilldelar varje lärosäte som omfattas av resurstilldelningssystemet. Lärosätenas intäkter från externa finansiärer delas in i olika kategorier beroende på vad pengarna finansierar.

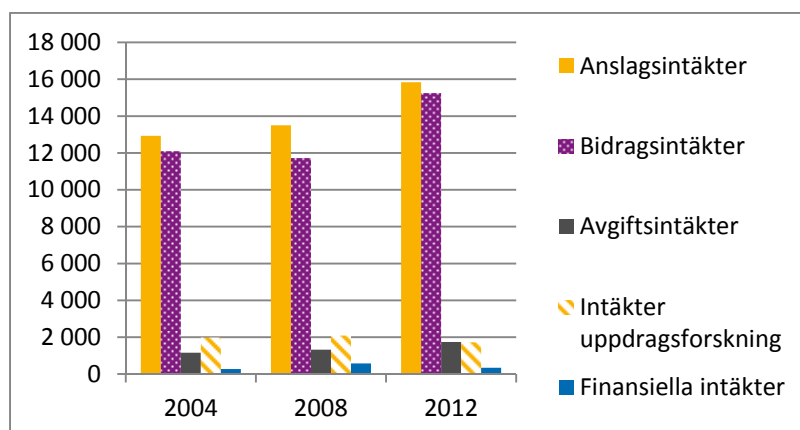
Bidragsintäkter, eller forskningsbidrag, är intäkter för forskning utan krav på motprestation, det vill säga att bidragsgivaren inte kan förbehålla sig rätten till resultaten av forskningen.

Uppdragsforskning definieras som forskning som utförs på uppdrag av en extern finansiär där uppdragsgivarens inflytande på verksamhetens planering och genomförande samt dispositionsrätten till forskningsresultaten regleras i avtal. Uppdragen kan också gälla utredningar eller tekniskt utvecklingsarbete.

Kategorin *avgiftsintäkter* består av intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen. Det är intäkter från uthyrning av lokaler, konferensavgifter eller intäkter från försäljning av tjänster eller liknande, samt övriga intäkter i verksamheten som försäljning av material och fakturerade kostnader.

De externa forskningsbidragen har ökat mer än statsanslagen

Figur 4 visar att det är anslags- och bidragsintäkterna som utgör den absolut största delen av lärosätenas forskningsintäkter. När det gäller utvecklingen under perioden 2008–2012 har bidragsintäkterna ökat mer än anslagsintäkterna, i både absoluta och relativa tal, och de utgjorde 2012 nästan lika stor del av intäkterna som anslagen. Även om avgiftsintäkterna har ökat relativt sett mer än bidragen under perioden 2008–2012 så är de fortfarande bara 5 procent av de totala intäkterna. Figuren nedan visar att alla typer av intäkter utom de från uppdragsforskning har ökat jämfört med såväl 2004 som 2008.

Figur 4. Olika typer av intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2004, 2008 och 2012, miljoner kronor i 2012 års priser

² Det kan finnas avvikelser mellan de belopp som finansiärerna betalar till lärosätena och lärosätenas intäkter från finansiärerna. Det beror på att inbetalda medel bokförs som intäkter när de förbrukas, dvs. när kostnader uppstår.

Intäkter från uppdragsforskning – en minskning med 17 procent sedan 2008

Totalt utgjorde intäkter från uppdragsforskning cirka 5 procent av de totala forskningsintäkterna vid lärosätena.³ År 2012 fick 30 lärosäten intäkter från uppdragsforskning och det totala beloppet uppgick till 1,7 miljarder kronor. Nästan hälften av uppdragsintäkterna kom de fackinritade lärosätena tillgodo.

Sedan 2008 har intäkterna från denna verksamhet minskat (– 17 procent), och den negativa intäktsutvecklingen avser alla grupper av lärosäten. Minskade intäkter från uppdragsforskning kan delvis förklaras av att sloandet av högskoleomsen 2009 kan ha påverkat om lärosätena klassificerar intäkterna som bidrags- eller uppdragsintäkter. Minskningen har varit störst på gruppen högskolor där uppdragsintäkterna har minskat med 31 procent. I förhållande till de totala forskningsresurserna har intäkterna från uppdragsforskning störst betydelse för gruppen högskolor där de utgjorde 7 procent av de totala forskningsresurserna 2012. Intäkterna har ökat på sju lärosäten, mest på Högskolan Dalarna där intäkterna från uppdragsforskning har nästan tredubblats sedan 2008.

---

³ Uppdragsforskning är forskning där en extern beställare bestämmer forskningsområde och rätten till resultatet regleras i avtal. Uppdragsforskning kan till exempel utgöras av forskning som en forskargrupp utför på uppdrag av en myndighet som vill ha en viss fråga belyst eller ett företag som vill ha en metod eller produkt utvecklad.

Olika finansiärer

Om man bortser från intäktsstyp och i stället tittar på vilka finansiärer som står bakom intäkterna, kan intäkterna delas upp på statliga, övriga offentliga, privata, EU och utlandet.

72 procent av lärosätenas forskningsresurser är statliga medel

När det gäller olika finansieringskällor är staten den i särklass största finansiären. De statliga medlen – direkta statsanslag, medel från forskningsråd (Fas, Formas och Vetenskapsrådet), Vinnova (Verket för innovationssystem), Energimyndigheten och några andra forskningsfinansierande myndigheter – utgör 72 procent av alla forskningsintäkter för lärosätena. Läger man till medel från offentliga forskningsstiftelser samt kommuner och landsting blir de offentliga medlens andel 79 procent. Även EU kan i viss mening betraktas som offentlig finansiär, och inkluderas EU-medel är andelen offentlig finansiering 83 procent.

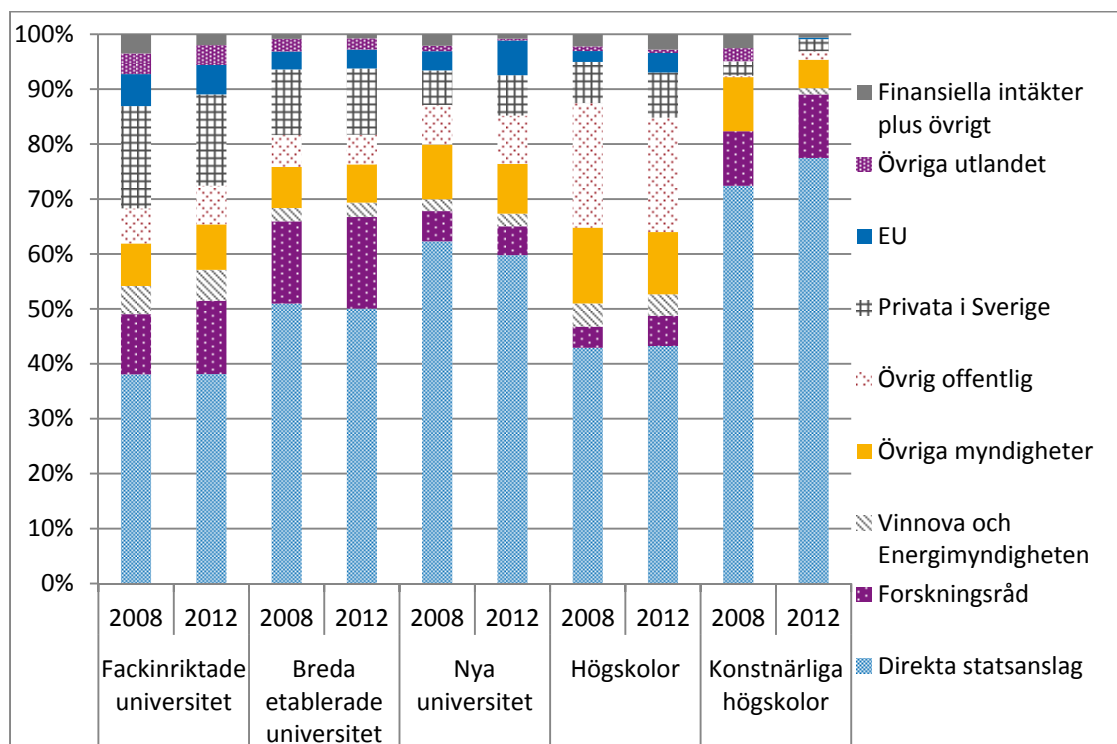
De statliga medlen har ökat med 4,4 miljarder kronor (varav direkta statsanslag med 2,4 mdkr) sedan 2008, motsvarande 21 procent. Forskningsmedel från andra finansiärer har också ökat men ligger på lägre nivåer. Även i relativa termer har ökningen från de övriga finansiärerna (privata sektorn, utlandet och övriga offentliga sektorn) varit mindre än ökningen av statliga medel, med undantag för EU-intäkter som ökat med 25 procent sedan 2008. Med andra ord har intäkterna från icke-statliga finansiärer följt den statliga intäktsutvecklingen, men inte fullt ut.

Tabell 2. Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, uppdelade på finansieringskälla, miljoner kronor i 2012 års priser

Finansiär	2008	2012	Förändring 2008-2012		% av total finansiering 2012
			mnkr	procent	
Statliga	20 560	24 961	4 400	21 %	72 %
Direkta statsanslag	13 553	15 940	2 387	18 %	46 %
Forskningsråd	3 636	4 994	1 358	37 %	14 %
Vinnova och Energimyndigheten	1 008	1 317	309	31 %	4 %
Övriga myndigheter	2 363	2 710	347	15 %	8 %
Övriga offentliga	2 070	2 451	381	18 %	7 %
Kommuner och landsting	1 192	1 436	244	20 %	4 %
Offentliga forskningsstiftelser	878	1 015	137	16 %	3 %
Privata i Sverige	4 033	4 665	633	16 %	13 %
EU	1 196	1 497	301	25 %	4 %
Övriga utlandet	783	852	69	9 %	2 %
Övriga inkl. finansiella intäkter	560	465	- 95	- 17 %	1 %
Totalt	29 203	34 892	5 689	19 %	100 %

Stor variation i finansieringsprofilen mellan olika lärosättesgrupper

Figuren nedan illustrerar både utvecklingen och sammansättningen av forskningsintäkterna vid olika lärosättesgrupper mellan 2008 och 2012. Figuren visar bl.a. att andelen direkta statsanslag varierar mellan cirka 40 och 80 procent vid olika lärosättesgrupper. Det finns stora variationer även när det gäller intäkter från forskningsråd, övrig offentlig sektor och privat finansiering. Eftersom olika typer av intäkter ha ökat olika mycket ser intäktssammansättningen något annorlunda ut 2012 än den gjorde 2008. De offentliga medlens andel har ökat på fackinriktade och konstnärligt inriktade lärosäten medan den har minskat vid nya universitet och högskolor. Vid dessa lärosättesgrupper är det alltså intäkter från andra finansieringskällor som har ökat mest.

Figur 5. Fördelning av forskningsintäkter på lärosättesgrupperna 2008 och 2012, 2012 årspriser.

I de kommande avsnitten beskrivs utvecklingen och sammansättningen av forskningsintäkterna något mer detaljerat när det gäller finansieringskälla. Först beskrivs utvecklingen av de direkta statsanslagen. Därefter kommer en kortare beskrivning av den totala externa finansieringen på lärosätena och sedan en mer detaljerad redovisning av bidragsfinansieringen.

Direkta statsanslag

Forskningspropositionen 2008/09:50 innebar en kraftig ökning av de statliga medlen för forskning. Perioden 2009–2012 ökade regering och riksdag forskningsresurserna med fem miljarder kronor. Den absolut största delen av de statliga forskningsmedlen tillfördes universitet och högskolor. Lärosätenas direkta statsanslag ökades med 1,55 miljarder kronor 2009–2012. Ytterligare 1,8 miljarder kronor avsattes för forskning inom ett antal strategiskt viktiga områden, varav merparten också fördelades direkt till universiteten och högskolorna. Den resterande delen, dvs. 1,65 miljarder kronor fördelades via de forskningsfinansierande myndigheterna.

En stor statlig satsning på forskning

År 2012 uppgick lärosätenas intäkter av direkta statsanslag till nästan 16 miljarder kronor och utgjorde 46 procent av deras totala intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå. Jämfört med 2008 har de direkta statsanslagen ökat med nästan 2,4 miljarder kronor i fasta priser, motsvarande 18 procent.⁴ Anslagsintäkter från staten har ökat på alla lärosäten. Ökningen i absoluta tal har varit störst på de breda etablerade universiteten men den relativa ökningen har varit störst på de fackinriktade och konstnärliga lärosätena, och minst på de nya universiteten. Av tabellen nedan framgår att de fackinriktade lärosätenas andel av statsanslagen har ökat på bekostnad av övriga lärosätesgrupper (förutom de konstnärliga som också som fått en större andel men som fortfarande är mycket liten). Det är också tydligt att de breda universiteten får den absolut största delen av de direkta statsanslagen.

Tabell 3. Intäkter av direkta statsanslag till grupper av lärosäten, miljoner kronor i 2012 års priser

	2008	2012	Förändring 2008-2012		Andel av statsanslag 2008, procent	Andel av statsanslag 2012, procent
			mnr	procent		
Fackinriktade universitet	3 928	4 883	955	24%	29%	31%
Breda etablerade universitet	8 002	9 273	1 271	16%	59%	58%
Nya universitet	828	882	54	7%	6%	6%
Högskolor	765	862	97	13%	6%	5%
Konstnärliga högskolor	31	41	10	32%	0%	0%
Totalt	13 553	15 940	2 387	18%	100%	100%

Sett till enskilda lärosäten har ökningen 2008–2012 varit störst på Lunds universitet (397 miljoner kronor), följt av Karolinska institutet (347 mnkr) och Uppsala universitet (311 mnkr). De fick tillsammans 45 procent av hela ökningen av statsanslagen under 2008–2012. I relativa termer har ökningen av statsanslagen varit störst för Chalmers tekniska

⁴ I de direkta statsanslagen ingår även anslag som betalats ut via Kammarkollegiet.

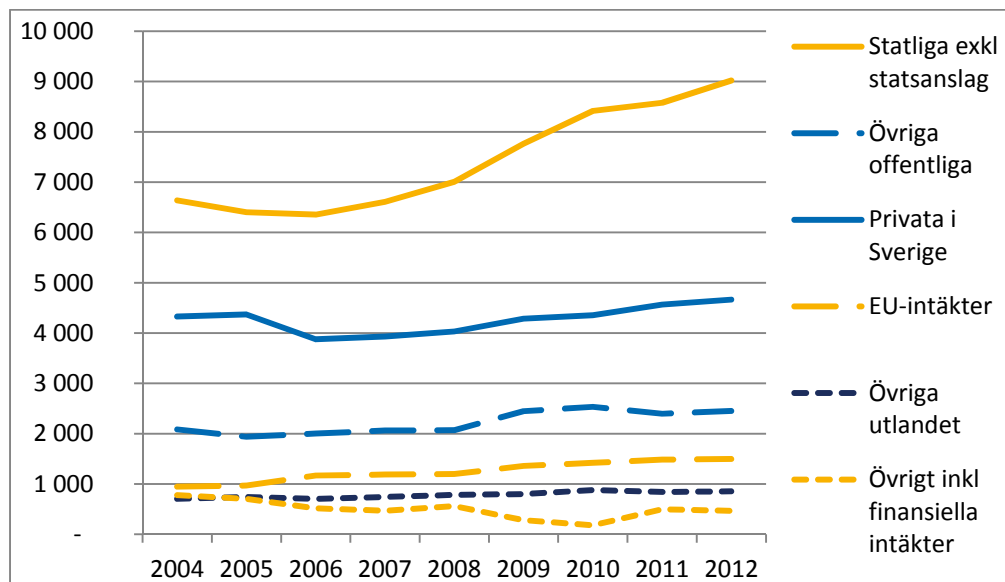
högskola (52 procent), följt av Konstfack (38 procent), Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (37 procent) och Södertörns högskola (35 procent).

Andelen direkta statsanslag av de totala forskningsintäkterna har legat på ganska stabil nivå för alla lärosätesgrupper utom de konstnärliga högskolorna där denna andel har ökat 2004–2012. Andelen statsanslag varierar kraftigt mellan lärosätesgrupperna. Lägst är andelen (38 procent) vid de fackinriktade universiteten och den högsta andelen (77 procent) har de konstnärliga högskolorna. Balansen mellan direkta statsanslag och extern forskningsfinansiering har betydelse för lärosätenas möjlighet att påverka sin forskning eftersom det främst är de direkta anslagen som lärosätena kan använda för egna strategiska satsningar.

Extern finansiering

Ökade intäkter från alla externa finansiärskategorier

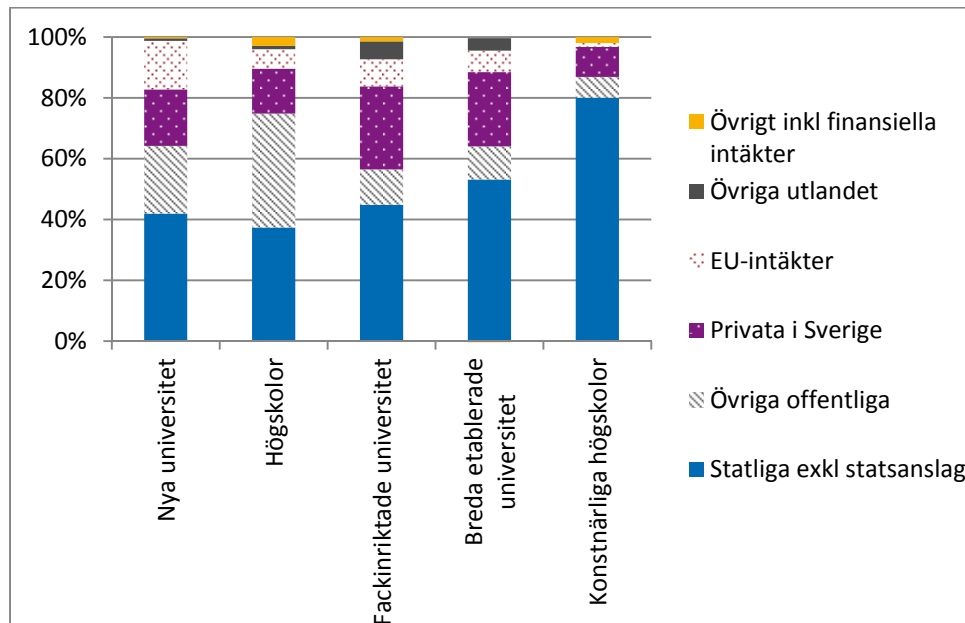
Forskningsintäkter från externa finansiärer uppgick till nästan 19 miljarder kronor och utgjorde 54 procent av de totala forskningsintäkterna på lärosätena 2012. Under perioden 2008–2012 har de externa forskningsmedlen ökat med 3,3 miljarder kronor i fasta priser, motsvarande 21 procent. Ökningen är alltså något större än ökningen av de direkta statsanslagen (18 procent). Både i absoluta och relativa tal har intäktsökningen varit störst från de statliga forskningsråden vilka står för mer än hälften av de externa statliga medlen (dvs. medel utöver direkta statsanslag). Av figur 6 framgår att även övrig extern finansiering har ökat 2004–2012, och det är tydligt att statlig extern finansiering har ökat betydligt mer än annan extern finansiering.

Figur 6. Forskningsintäkter från externa finansiärer, miljoner kronor i 2012 års priser.

Det är ganska stora skillnader mellan olika grupper av lärosäten när det gäller sammansättningen av de externa forskningsmedlen. Till exempel får högskolorna en stor del (28 procent) av sina forskningsmedel från offentliga forskningsstiftelser (ingår i övriga offentliga i figur 7). Motsvarande andel på de andra lärosätesgrupperna ligger mellan 3 och 12 procent. Konstnärliga högskolor får majoriteten (79 procent) av de externa medlen via forskningsråd och övriga statliga myndigheter. Vid de övriga lärosätesgrupperna är denna andel mellan 37 och 53 procent.

Svensk privat forskningsfinansiering utgör 27 procent av all extern forskningsfinansiering på de fackinriktade universiteten men enbart 10 procent på de konstnärliga. Forskningsintäkterna från EU har störst betydelse för de nya universiteten – 16 procent av all extern forskningsfinansiering kommer från EU.

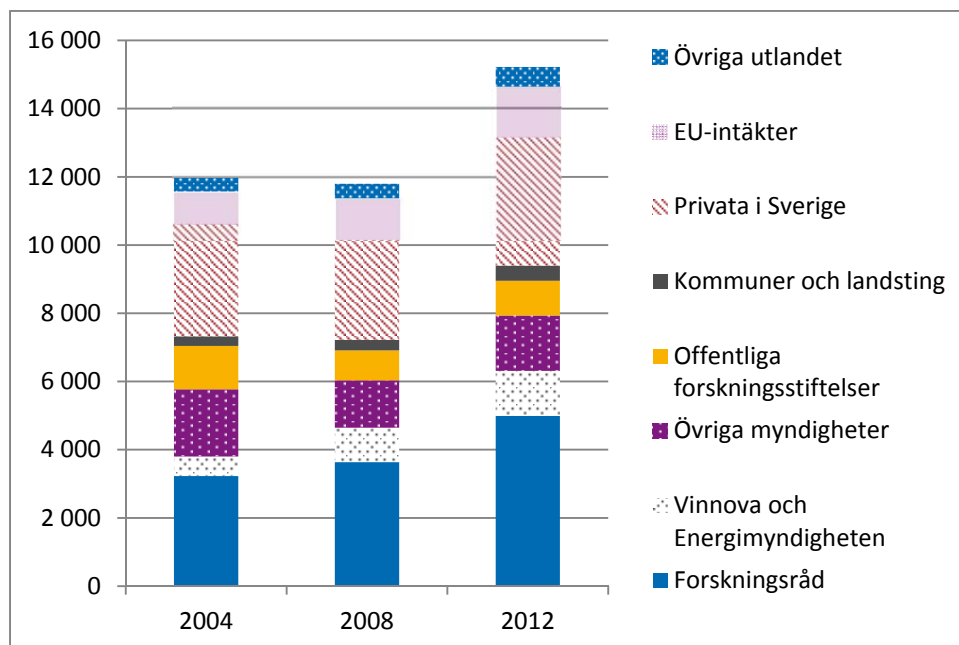
Figur 7. Sammansättning av externa forskningsmedel vid olika lärosättesgrupper 2012.

Av de externa intäkterna utgjorde cirka två miljarder kronor intäkter från uppdragsforskningen och två miljarder övriga avgiftsintäkter (figur 4). Eftersom både uppdragsforskningen och intäkter av övriga avgifter kan betraktas mer som lärosätenas (och andra myndigheters) transfereringar sinsemellan fokuserar de efterföljande avsnitten på lärosätenas intäkter av externa forskningsbidrag.

Bidragsfinansiering

Universitetens och högskolornas bidragsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppgick till 15,1 miljarder kronor 2012. Jämfört med 2008 är det en ökning med 3,5 miljarder kronor, motsvarande 30 procent. Jämfört med utvecklingen under föregående fyraårsperiod dvs. 2004–2008, då bidragsintäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå minskade med 3 procent i fasta priser, har utvecklingen under 2008–2012 varit mycket positiv. Bidragsintäkterna har ökat mer, både i absoluta och relativa tal, än lärosätenas intäkter av direkta statsanslag.

Figur 8. Bidragsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, miljoner kronor i 2012 års priser.

Knappt 8 miljarder dvs. 53 procent av alla bidragsintäkter utgörs av statliga medel. Som det framgår av figur 7 är de statliga forskningsråden de största bidragsfinansiärerna, och deras andel av all bidragsforskning har ökat från 27 procent 2004 till 33 procent 2012. Andelen forskningsbidrag som kommer från de statliga finansiärerna har alltså ökat mer än andra finansiärgrupper.

En annan betydande bidragsfinansiär är den privata sektorn i Sverige, vilken står för en fjärdedel av lärosätenas bidragsintäkter för forskning. Det är huvudsakligen privata stiftelser och organisationer utan vinstsyfte som lämnar bidrag för forskning och utbildning på forskarnivå. Även utvecklingen av bidragsintäkterna från privata sektorn i Sverige har varit positiv. De två finansiärskategorierna tillsammans svarar för 62 procent av den totala ökningen av bidragsintäkterna.

Bidragsintäkterna har ökat på alla lärosätesgrupper utom på de konstnärliga högskolorna. Mätt i kronor har bidragen ökat mest på Lunds universitet (454 mnkr), Kungl. Tekniska högskolan (418 mnkr) och Karolinska institutet (392 mnkr). På Södertörns högskola och på några konstnärligt inriktade högskolor har bidragsintäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå minskat. I relativa mått har bidragsintäkterna ökat mest vid de nya universiteten (34 procent), men ökningen har varit stor även vid de fackinriktade och breda etablerade universiteten (30 procent). På några lärosäten (Försvarshögskolan, Högskolan på Gotland, Gymnastik- och idrottshögskolan, Dans- och cirkushögskolan) har bidragsintäkterna mer än fördubblats under perioden 2008–2012, dock från ganska låga nivåer.

Tabell 4. Bidragsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, uppdelad på olika typer av lärosäten, miljoner kronor i 2012 års priser

	2008	2012	Förändring 2008-2012		Andel av bidragen 2008	Andel av bidragen 2012
			mnkr	procent		
Fackinriktade universitet	4 798	6 251	1 453	30 %	41 %	41 %
Breda etablerade universitet	5 710	7 434	1 724	30 %	49 %	49 %
Nya universitet	371	498	127	34 %	3 %	3 %
Högskolor	747	924	176	24 %	6 %	6 %
Konstnärliga högskolor	11	11	0	- 1 %	0 %	0 %
Övriga	25	26	1	4 %	0 %	0 %
Totalt	11 663	15 144	3 481	30 %	100 %	100 %

I de följande avsnitten redovisar vi bidragsintäkterna från statliga finansiärer, offentliga forskningsstiftelser, privata sektorn i Sverige, utländska finansiärer samt EU.

Statliga bidrag

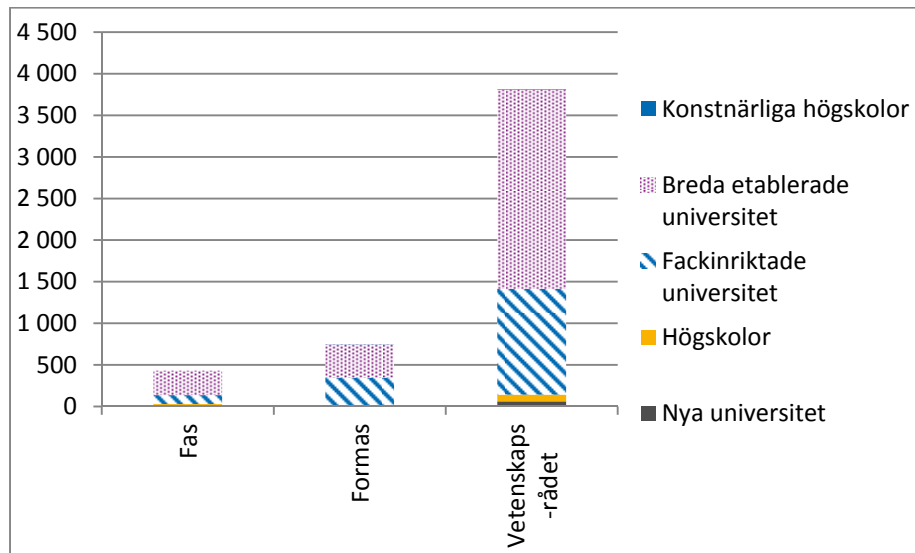
Lärosätenas statliga bidragsintäkter (forskningsråd, Vinnova och Energimyndigheten samt övriga myndigheter) har alltså ökat från drygt sex miljarder kronor 2008 till knappt åtta miljarder 2012, en ökning med 32 procent. Merparten av dessa medel fördelas via forskningsråden vilket redovisas i figur 8.

Bidrag från de tre forskningsråden har ökat med 1,4 miljarder kronor

Bidragsintäkter från de tre statliga forskningsråden – Vetenskapsrådet, FAS⁵ och Formas – uppgick till nästan fem miljarder kronor 2012. Jämfört med 2008 är det en ökning med 1,36 miljarder kronor. Vetenskapsrådet står för tre fjärdedelar av all bidragsfinansiering från forskningsråden. Bidragen från Vetenskapsrådet har dessutom ökat med nästan 40 procent sedan 2008 vilket utgör 79 procent av den totala intäktsökningen från forskningsråden.

⁵ Fas bytte den 1 juli 2013 namn till Forte

Bidragsintäkter från forskningsråden är nästan enbart riktade till de fackinriktade och breda etablerade universiteten. Nästan hela (97 procent) ökningen på 1,3 miljarder kronor under 2008–2012 gick till de fackinriktade och breda etablerade universiteten.

Figur 9. Bidragsintäkter från de tre forskningsråden 2012, miljoner kronor.

De stora tekniska universiteten får merparten av bidragen från Vinnova och Energimyndigheten

Forskningsbidragen från Vinnova och Energimyndigheten tillsammans uppgick till 1,3 miljarder kronor 2012. Jämfört med 2008 är det en ökning med drygt 300 miljoner kronor, motsvarande 31 procent. Över hälften, 55 procent, av bidragen går till de fackinriktade universiteten, och ytterligare 37 procent till de breda etablerade universiteten. Sett till enskilda lärosäten är det de tekniska högskolorna, Chalmers, Kungl. Tekniska högskolan och Lunds universitet (med en stor teknisk fakultet – Lunds tekniska högskola), som fått det mesta av bidragen.

Utöver de ovan nämnda forskningsfinansiärerna finns det ett flertal sektorsmyndigheter som finansierar forskning och utveckling inom sina respektive ansvarsområden (t.ex. Sida och Rymdstyrelsen).

Annan bidragsfinansiering

Offentliga forskningsstiftelser – koncentration på högskolor

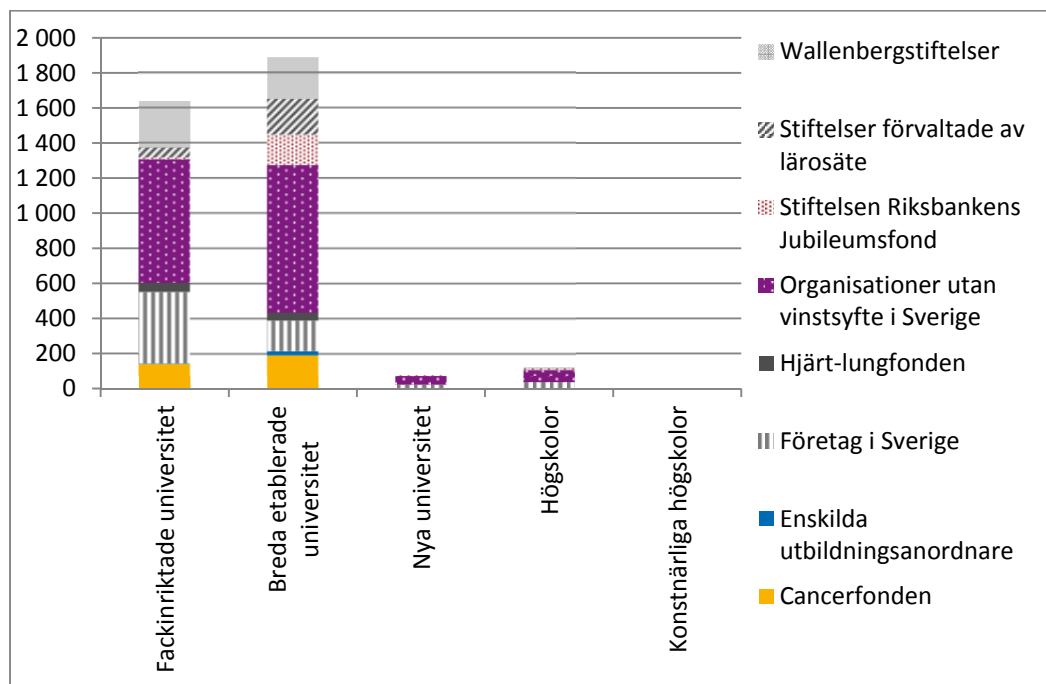
Intäkterna från offentliga forskningsstiftelser uppgick till cirka en miljard kronor 2012. Detta är en ökning med 137 miljoner kronor sedan 2008 men nivån ligger fortfarande lägre än 2004. År 2012 var det åtta stiftelser som bidragsfinansierade forskningsprojekt på de svenska lärosätena. Nästan en tredjedel av bidragen från de åtta stiftelserna gick till högskolorna. Detta förklaras av att vissa stiftelser är avsedda för att finansiera forskning vid just högskolorna. Till exempel KK-stiftelsen, vars forskningsbidrag till lärosätena har ökat mest i relativa tal under 2008–2012, är just högskolornas forskningsfinansiär. Östersjöstiftelsens uppgift är att stödja forskning och utbildning vid Södertörns högskola.

Mest privata forskningsbidrag till de fackinriktade universiteten

Den andra stora bidragsfinansiären efter forskningsråden är den inhemska privata sektorn. Bidragen från den privata sektorn uppgick till 3,8 miljarder kronor vilket utgjorde cirka en fjärdedel av all bidragsfinansiering på forskarnivå 2012. Utvecklingen under de senaste åren har varit mycket positiv (+27 procent), särskilt med tanke på att intäkterna minskade från denna finansiärskategori med 11 procent 2004–2008. Den i absoluta tal största ökningen kommer från organisationer utan vinstsyfte men relativt sett har ökningen varit störst från Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Figur 10 visar vilka finansiärer som inkluderas i denna finansiärskategori samt hur intäkterna fördelar sig mellan de olika lärosätesgrupperna. De privata forskningsbidragen är koncentrerade till de fackinriktade och breda etablerade universiteten. De största bidragsintäkterna från privata sektorn redovisade Karolinska institutet (710 mnkr), Lunds universitet (542 mnkr), Uppsala universitet (442 mnkr) samt Göteborgs universitet (396 mnkr). De fyra lärosäten mottog tillsammans 56 procent av all privat forskningsfinansiering 2012.

Cirka 17 procent av all privat bidragsfinansiering kommer från svenska företag. Men företagens bidrag är en ganska liten andel av alla bidragsintäkter som lärosätena får för forskning och utbildning på forskarnivå, 4 procent. Mest bidragsmedel (64 procent av alla bidrag från företag) ger privata företagen till de fackinriktade universiteten.

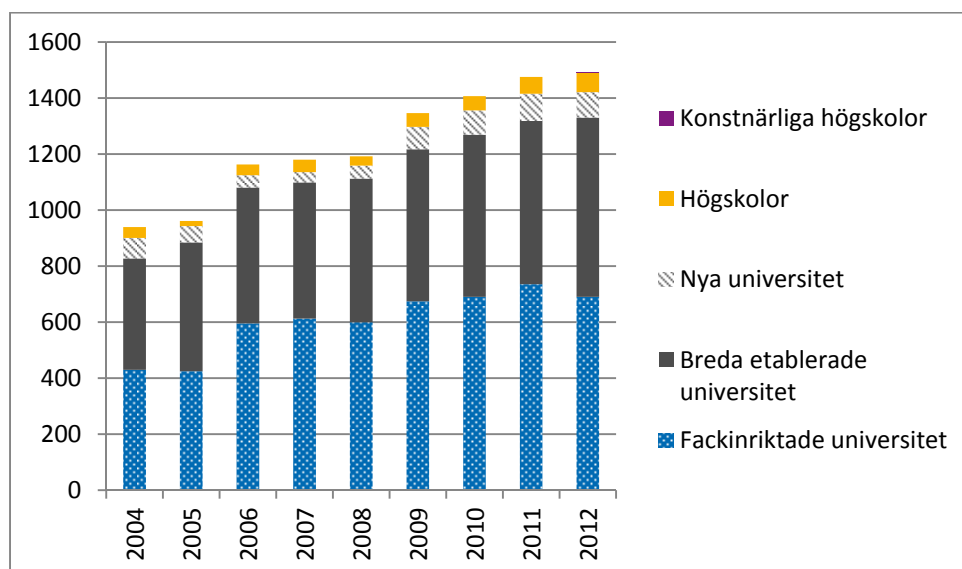
Figur 10. Privata forskningsbidrag 2012 till olika lärosätesgrupper uppdelade på forskningsfinansiärer, miljoner kronor.

Bland de privata finansiärerna är den enskilt största finansiären Wallenbergstiftelser som svarar för 14 procent av de privata bidragsintäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå. Andra större enskilda finansiärer är Cancerfonden och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Nästan en femtedel av de totala forskningsbidragen från EU går till KTH

Lärosätenas sammanlagda bidragsintäkter från EU var nästan 1,5 miljarder kronor 2012. Jämfört med 2008 är det en ökning med 300 miljoner kronor, motsvarande 25 procent. Den absolut största delen av EU-medlen, 60 procent, kommer från EU:s ramprogram. Men när det gäller utvecklingen under de senaste åren är det medel från European Research Council (ERC) som har ökat mest.

Den största delen, 46 procent, av EU-bidragen går till de fackinriktade universiteten. Det är några lärosäten som utmärker sig särskilt, exempelvis Kungl. Tekniska högskolan som mottog nästan en femtedel, 18 procent, av all forskningsfinansiering från EU 2012. Även ökningen i absoluta tal under perioden 2008–2012 har varit störst vid Kungl. Tekniska högskolan. Relativt sett har EU-bidragen ökat mest på nya universitet och högskolor. På ett tiotal lärosäten har EU-intäkterna mer än fördubblats under de senaste fyra åren. Även om EU-intäkterna har ökat vid alla lärosätessgrupper är det inte alla lärosäten som fått ta del av ökningen. På åtta lärosäten har EU-bidragen minskat sedan 2008. Detta gäller framför allt några fackinriktade universitet och några högskolor.

Figur 11. Bidragsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå från EU, miljoner kronor i 2012 års priser.

Forskningsbidragen från övriga utlandet dvs. exklusive EU utgör 4 procent av all forskningsfinansiering vid svenska lärosäten. År 2012 fick de fackinriktade universiteten 54 procent av de utländska forskningsbidragen. Och ökningen på 147 miljoner kronor under perioden 2008–2012 har kommit enbart de fackinriktade och breda etablerade universiteten till del. Hela 35 procent av all utländsk bidragsfinansiering 2012 gick till Karolinska institutet. Det är organisationer utan vinstsyfte i utlandet som står för merparten av de bidragsintäkterna. Vid de nya universiteten och högskolorna har intäkter från övriga utlandet minskat sedan 2008.

Tabellbilaga

Tabell 1. Totala intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå per lärosäte, miljoner kronor i 2012 års priser

Lärosäte	År 2008	År 2012	Förändring 2008-2012	
Uppsala universitet	3 271	3 871	600	18 %
Lunds universitet	3 972	4 672	700	18 %
Göteborgs universitet	2 864	3 332	468	16 %
Stockholms universitet	2 224	2 545	322	14 %
Umeå universitet	1 901	2 289	388	20 %
Linköpings universitet	1 471	1 817	346	24 %
Karolinska institutet	3 874	4 692	818	21 %
Kungl. Tekniska högskolan	2 055	2 701	645	31 %
Chalmers tekniska högskola	1 650	2 312	662	40 %
Luleå tekniska universitet	692	832	140	20 %
Handelshögskolan i Stockholm	187	213	26	14 %
Sveriges lantbruksuniversitet	1 858	2 052	194	10 %
Karlstads universitet	307	330	23	8 %
Linnéuniversitetet*	383	415	32	8 %
Örebro universitet	335	359	24	7 %
Mittuniversitetet	303	371	68	22 %
Blekinge tekniska högskola	135	164	29	22 %
Försvarshögskolan	168	135	- 33	- 20 %
Gymnastik- och idrottshögskolan	25	37	12	46 %
Högskolan i Borås	73	108	35	48 %
Högskolan Dalarna	88	104	16	18 %
Högskolan på Gotland	25	40	15	58 %
Högskolan i Gävle	116	124	8	7 %
Högskolan i Halmstad	94	112	18	19 %
Högskolan i Jönköping	197	202	5	3 %
Högskolan Kristianstad	56	62	6	11 %
Högskolan i Skövde	69	87	18	26 %
Högskolan Väst	68	87	19	28 %
Malmö högskola	174	236	62	36 %
Mälardalens högskola	198	212	14	7 %
Södertörns högskola	295	283	- 12	- 4 %
Dans- och cirkushögskolan	6	10	4	55 %
Konstfack	8	11	2	24 %
Kungl. Konsthögskolan	7	8	1	8 %
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	6	8	2	37 %
Operahögskolan i Stockholm	4	5	1	30 %
Stockholms dramatiska högskola**	11	11	0	2 %
Ersta Sköndal högskola	23	28	5	22 %
Newmaninstitutet	0	0	0	0 %
Sophiahemmet högskola	4	15	11	289 %
Teologiska Högskolan Stockholm	2	1	- 1	- 48 %
Ericastiftelsen	0	0	- 0	- 100 %
Totalsumma	29 203	34 892	5 689	19 %

*År 2008 avser summa av intäkterna vid Växjö universitet och Högskolan i Kalmar

**År 2008 avser summa av intäkterna vid Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm

Tabell 2. Statliga medel för forskning och utbildning på forskarnivå per lärosäte, uppdelad på direkta statsanslag och statliga bidrag, miljoner kronor i 2012 års priser

Lärosäte	Direkta statsanslag				Statliga bidrag			
	År 2008	År 2012	Förändring		År 2008	År 2012	Förändring	
			2008-2012	%			2008-2012	%
Uppsala universitet	1 640	1 965	325	20 %	635	826	190	30 %
Lunds universitet	1 793	2 169	376	21 %	893	1 181	288	32 %
Göteborgs universitet	1 563	1 708	145	9 %	659	779	120	18 %
Stockholms universitet	1 222	1 457	235	19 %	536	577	41	8 %
Umeå universitet	1 055	1 136	82	8 %	309	446	137	44 %
Linköpings universitet	729	837	108	15 %	359	493	134	37 %
Karolinska institutet	1 386	1 740	354	26 %	599	959	360	60 %
Kungl. Tekniska högskolan	790	997	207	26 %	611	771	160	26 %
Chalmers tekniska högskola	501	777	276	55 %	488	699	211	43 %
Luleå tekniska universitet	295	334	39	13 %	119	165	46	39 %
Handelshögskolan i Stockholm	21	28	7	33 %	9	20	11	130 %
Sveriges lantbruksuniversitet	935	1 006	71	8 %	368	480	112	31 %
Karlstads universitet	186	194	8	4 %	45	54	9	20 %
Linnéuniversitetet*	262	274	13	5 %	45	51	6	14 %
Örebro universitet	195	215	20	10 %	65	55	- 10	- 16 %
Mittuniversitetet	185	199	14	8 %	41	48	7	18 %
Blekinge tekniska högskola	81	83	2	2 %	18	17	- 0	- 1 %
Försvarshögskolan	63	65	2	3 %	0	8	8	22513 %
Gymnastik- och idrottshögskolan	18	18	1	3 %	2	8	6	259 %
Högskolan i Borås	42	53	12	28 %	8	19	12	156 %
Högskolan Dalarna	47	54	7	14 %	13	17	3	25 %
Högskolan på Gotland	19	21	2	13 %	3	9	6	173 %
Högskolan i Gävle	78	82	5	6 %	14	21	8	55 %
Högskolan i Halmstad	46	53	6	14 %	11	21	10	92 %
Högskolan i Jönköping	78	84	6	7 %	26	29	3	13 %
Högskolan Kristianstad	38	46	8	22 %	6	5	- 1	- 19 %
Högskolan i Skövde	33	39	6	18 %	13	13	0	3 %
Högskolan Väst	31	39	7	24 %	15	12	- 3	- 21 %
Malmö högskola	95	107	12	13 %	33	54	22	66 %
Mälardalens högskola	67	78	11	17 %	57	65	8	14 %
Södertörns högskola	30	40	10	35 %	18	18	- 0	- 1 %
Dans- och cirkushögskolan	5	6	1	22 %	2	4	2	133 %
Konstfack	5	8	2	38 %	3	2	- 1	- 37 %
Kungl. Konsthögskolan	3	4	1	31 %	2	3	1	46 %
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	6	8	2	39 %	0	0	- 0	- 95 %
Operahögskolan i Stockholm	4	5	1	36 %	0	0	0	-
Stockholms dramatiska högskola**	8	11	2	25 %	2	0	- 1	- 79 %
Ersta Sköndal högskola	0	0	0	-	5	4	- 1	- 27 %
Teologiska Högskolan Stockholm	0	0	0	-	1	0	- 1	- 100 %
Totalt	13 553	15 940	2 387	18 %	6 033	7 936	1 903	32 %

*År 2008 avser summa av intäkterna vid Växjö universitet och Högskolan i Kalmar

**År 2008 avser summa av intäkterna vid Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm

